

Els estalvis

Tot hom convé, sembla, que les anomenades caixes d'estalvis són institucions que es dediquen essencialment, no a estalviar, sinó més aviat a administrar els estalvis dels altres - dels impositors. Per això, en diem precisament *caixes d'estalvis*, amb el segon component d'aquesta denominació, el determinatiu, revestint la forma del plural. Efectivament, l'ús més freqüent del substantiu *estalvi* és en singular amb el seu valor abstracte, és a dir, designant la idea d'estalviar, i en plural amb el seu valor concret, això és, quan hom designa allò que hom ha estalviat. Diem, així, *L'estalvi és una virtut* (potser no tothom hi està d'acord, però el fet és que és una frase força habitual) i *Es va rebentar tots els seus estalvis*.

Però en la qüestió del nombre gramatical dels substantius es manifesta constantment una tendència a alterar el que podríem anomenar l'ús tradicional: qui s'estima béix a dir *una barra de torró* quan sempre habitualment diu *una barra de torrons*, qui s'estima més de dir *Es un home de dretes* en lloc de *Es una home de dreta*, que és l'expressió tradicional.

En el cas que comentem, també sembla que n'hi ha molts que prefereixen de dir *una caixa d'estalvi* o *una entitat d'estalvi*, amb el determinatiu revestint la forma del singular, com si es tractés d'una denominació més prestigiosa, que reflectís el prestigi superior de la idea abstracta respecte al de la vulgar realitat material. És innegable que no hi ha res a objectar contra aquestes denominacions: el mot *estalvi*, en singular, designant, per tant, el fet d'estalviar, pot determinar perfectament noms genèrics com *caixa*, *entitat* o *institució*, especialment els dos darrers: una entitat d'estalvi seria la que es dedica a canalitzar-lo. Però potser ja hi ha qui comença a creure que la denominació tradicional, amb el mot *estalvis* revestint aquesta forma del plural, és inadequada, i no seria gens estrany que l'evités i que fins i tot es decidís a esmenar-la.

En canvi, curiosament, usem aquest mot en la forma del plural per a designar l'estri de menjar sobre el qual posem les olles i les cassoles per tal d'evitar que cremin o embrutin les tovalles (*estalvi*, antigament, significava també "defensa, protecció"), tot i que es tracta d'un objecte, d'una sola peça. Però ja hem dit més d'un cop que el nombre gramatical no sempre correspon a una realitat lògica, sinó que en molts casos obeeix a un ús tradicional, que és el que cal mantenir.

Albert Jané